

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของ นิคมเศรษฐกิจพอเพียง*

วิโรจน์ พรหมสุด**

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของเส้นทางความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่รายได้ของเกษตรกร อยู่ในระดับการผ่านเกณฑ์สูงสุดมากกว่า 4,500 บาท/เดือน/คน หรือมากกว่า 50,000 บาทต่อปี ในแต่ละภาคมาเป็นตัวอย่าง ภาคละ 1 แห่ง ได้ทั้งหมด 5 แห่ง โดยทั้ง 5 แห่ง มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมจำนวน 30 กลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้จากการสุ่มโดยบังเอิญ กลุ่มละ 15 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์จำนวน 425 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับอิทธิพลทางตรง จากปัจจัยทางการตลาด ($r=.41$) ภาวะผู้นำและลักษณะของสมาชิก ($r=.29$) และปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ($r=.16$) ส่วนปัจจัยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ผ่านตัวแปรแฝงปัจจัยทางการตลาด ($r=.73$) และตัวแปรแฝงภาวะผู้นำและลักษณะของสมาชิก ($r=.76$) และปัจจัยทางการตลาด มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ผ่านตัวแปรแฝงปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ($r=.67$) โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 105.1$; $df = 93$; $p = .185$; $GFI = .975$; $AGFI = .949$; $RMR = 0.017$; $RMSEA=.129$) ตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์อธิบายความแปรปรวนในการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงได้ ร้อยละ 48.30

คำสำคัญ: ธุรกิจชุมชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจชุมชน นิคมเศรษฐกิจพอเพียง

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2553

** อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก

Path Analysis of Community Business in Sufficiency Economy Land Settlement*

Wirod Promsud**

Abstract

The research on the Path Analysis of Community Business in Sufficiency Economy Land Settlement aims to study relationships of factors influencing the community business management of Sufficiency Economy Land Settlement; and analyze relationship levels of factors influencing the community business management of Sufficiency Economy Land Settlement. Selected by the sampling method, the samples were five Sufficiency Economy Land Settlement (1 Settlement per region) in land reform districts, which agriculturalist's income was at the highest level or more than 4,500 baht/ month/ person or more than 50,000 baht per annum. From 30 community enterprises in such 5 villages, by the accidental sampling method, the samples of community enterprises' members were 450 members (15 members per village). The researchers collected 425 sets of questionnaires. The data was analyzed by basic statistics (SPSS for Windows) and Analysis of Moment Structures for Research (AMOS).

It was found from research results that the efficiency of the Community Business management of Sufficiency Economy Land Settlement was directly influenced by marketing mix ($r=.41$), leadership and member characteristics ($r=.29$) and relationships with external parties ($r=.16$). Through the common factors (marketing mix and leadership and member characteristics), use of local resources indirectly influenced the efficiency of the business communities ($r=.73$). Through the common factor (relationships with external parties), marketing mix indirectly influenced the efficiency of the business communities ($r=.67$). The Linear Structural Equation Model on factors influencing the business community was consistent with empirical data ($\chi^2 = 105.1$; $df = 93$; $p = .185$; $GFI = .975$; $AGFI = .949$; $RMR = 0.017$; $RMSEA=.129$). The variables explained the variation on the business community management of sufficiency economy villages at 48.30%.

Key words : Community business; Sufficiency economy Philosophy; Community enterprise; Sufficiency Economy Land Settlement

* Received research grants from the National Research Council of fiscal 2553.

** Faculty member, Faculty of Humanities, Social Sciences. Suan Dusit Rajabhat University Nakhonnayok.

บทนำ

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 และต่อเนื่องมาจนถึงปี 2551 แต่เศรษฐกิจชุมชนหรือธุรกิจชุมชนยังได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวคิดกระแสหลักที่มุ่งผลิตสินค้าในปริมาณมากๆ เพื่อการค้า ยิ่งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม สินค้าเกษตรบางชนิดถูกจำกัดด้วยสภาพพื้นที่ และภูมิอากาศการผลิตเพื่อการค้าในปริมาณที่มากๆ จึงไม่สามารถทำได้หรือทำแล้วขาดทุน แต่ด้วยความนิยมในตัวสินค้าในระบบทุนนิยมทำให้เกษตรกรหรือชุมชนพยายามที่จะผลิตสินค้าออกสู่ตลาดและเกิดการกู่หนี้ยืมสินกลายเป็นวัฏจักรของความยากจน เมื่อประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะมีผลกระทบทางลบแก่ชุมชนที่ยังไม่มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพียงพอ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมความเข้มแข็งในการแข่งขันและสร้างธุรกิจชุมชนให้มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่อยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมและระบบนิเวศชุมชน โดยเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ลดการพึ่งพาทภายนอก สร้างภูมิคุ้มกันและการเรียนรู้เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับอำนาจภายนอกเพิ่มขึ้น พยายามทำให้เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง

นิคมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรูปแบบหนึ่งในยุทธศาสตร์การขจัดความยากจนของหน่วยงานรัฐ โดยน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก และยึดหลัก 4 ประการในการดำเนินงาน ได้แก่ (1) เน้นการสร้างกระบวนการ

เรียนรู้ (Learning Process) (2) เน้นการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ (Skill Practice) (3) เน้นการนำที่ดินที่ถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์ในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้มียาได้น้อยควบคู่กับการฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (4) เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ให้พึ่งพาช่วยเหลือกันในรูปสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน (Business Chain)

ซึ่งตาม พรบ. ปฎิรูปที่ดิน พ.ศ. 2518 และนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน คำนึงถึงความสำเร็จบนพื้นฐานของเกษตรกรแต่ละราย ดังนี้ คือ (1) ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร โดยใช้พื้นที่น้อยที่สุดมีความเหมาะสมตามศักยภาพดิน น้ำ และขีดความสามารถของเกษตรกร (2) รายได้ของเกษตรกรเพื่อยังชีพประมาณ 4,500 บาท/เดือน/คน โดยทางเลือกอาชีพที่เกษตรกรพึงพอใจ ยอมรับและไม่มีความเสี่ยง (3) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรแต่ละราย โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตให้ครอบครัวมีความสุข ตลอดจนการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพากันในชุมชน

ธุรกิจชุมชนถือเป็นกิจกรรมฐานรากที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยเฉพาะปัญหาความยากจนเป็นการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาค ช่วยให้ประชาชนไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบในการหาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่ได้รับความไม่เป็นธรรมในการขายผลผลิต รวมทั้งขาดความรู้ ประสบการณ์ และขาดอำนาจต่อรองทางการค้าตลอดจนมองไม่เห็นโอกาสและช่องทางที่จะนำภูมิปัญญาของ

ตนเองมาพัฒนาในเชิงธุรกิจ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่งให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาสร้างเป็นจุดขาย (Selling point) ของตนเอง ช่วยให้กลยุทธ์ทางการตลาดมีศักยภาพในระยะยาว ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจในชุมชนมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและมั่นคงต่อไป นอกจากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นชุมชน การสร้างจุดเด่นให้กับตัวผลิตภัณฑ์ ปัจจัยทางการตลาดอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านราคา โปรโมชัน ปัจจัยทางด้านทรัพยากร เช่น ทุน แรงงาน วัสดุ และการจัดการ ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน นอกจากนี้ ปัจจัยที่เป็นทุนทางสังคม ก็มีผลในความสำเร็จ เช่น ความมีภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่ม ลักษณะของสมาชิก ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ตลอดจนกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และปฏิสัมพันธ์จากภายนอกหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่พร้อมให้การสนับสนุนเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตขึ้น และมีความมั่นคง

ดังนั้นการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชน เพื่อการค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะส่งผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ และทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านั้น จึงเป็นการเตรียมพร้อมที่ดีในการจัดการธุรกิจชุมชน อีกทั้งการพัฒนาให้ธุรกิจชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ภายใต้การบริหารของกลุ่มคนในชุมชนและภาครัฐให้การสนับสนุนก็เป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้การพยายามที่จะดำเนินการจัดการให้ธุรกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ มี

ประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดในการดำเนินการภายใต้บริบท และทรัพยากรของชุมชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงบริบทในการเป็นนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เป็นตัวส่งเสริมการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ รวมถึงผลกระทบของปัจจัยแต่ละตัวที่ส่งผลถึงกัน และส่งผลถึงความสำเร็จของการจัดการธุรกิจชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

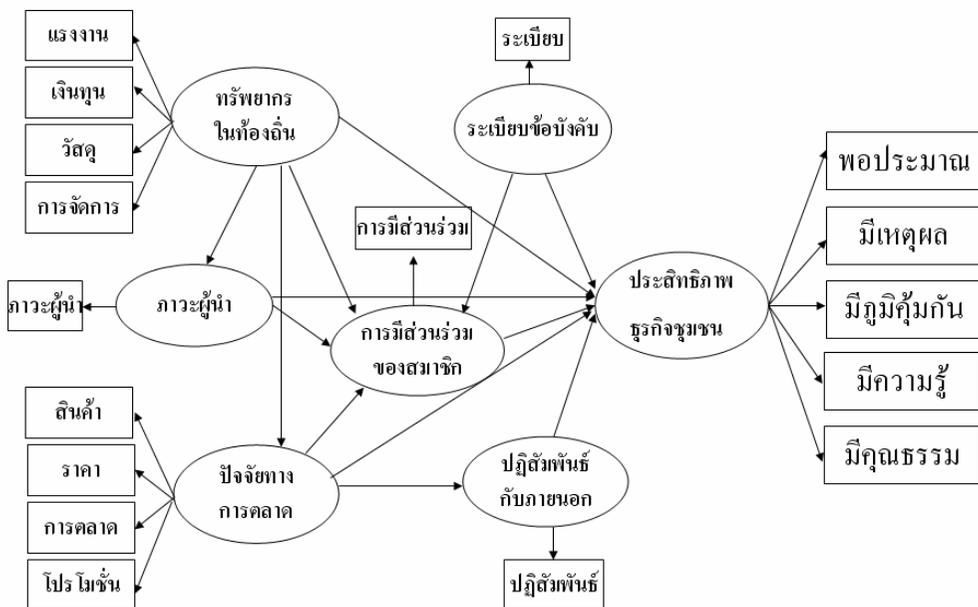
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาจาก นิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ทั่วประเทศ โดยทำการสุ่มนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่รายได้ของเกษตรกร อยู่ในระดับการผ่านเกณฑ์สูงสุดมากกว่า 4,500 บาท/เดือน/คน หรือมากกว่า 50,000 บาทต่อปีในแต่ละภาคมาเป็นตัวอย่าง ภาคละ 1 นิคมได้ทั้งหมด 5 นิคม ซึ่งมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 กลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้จากการสุ่มโดยบังเอิญ กลุ่มละ 15 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และผ่านการตรวจสอบความตรง(Validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรในท้องถิ่น มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .856 2) ด้านปัจจัยทางการตลาด มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .891 3) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .923 4) ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .914 5) ด้านภาวะผู้นำและลักษณะของมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .956 6) ด้านปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .906 และ 7) ประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน นิคมเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นแต่ละมิติ ดังนี้ (1) มิติด้านความพอประมาณ .876 (2) มิติด้านความมีเหตุผล .859 (3) มิติด้านภูมิคุ้มกัน .882 (4) มิติด้านเงื่อนไขความรู้ .884

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โปรแกรม SPSS for Windows และ โปรแกรม AMOS for Window (Analysis of Moment Structures) ในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โปรแกรม AMOS เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามภาวะสันนิษฐานที่กำหนดและมีค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของโมเดลตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรภายในท้องถิ่น(บัญชา อ่อนดำ, 2542 ; ใจมานัส พลอยดี, 2540) ปัจจัยทางการตลาด (ใจมานัส พลอยดี, 2540 ; ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542) การมีส่วนร่วมของสมาชิก ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542) กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม (ใจมานัส พลอยดี, 2540 ; ธีระวัฒน์ เจริญราษฎร์, 2544) และการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (อรุณรัตน์ ยะอนันต์, 2547) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ทรัพยากรในท้องถิ่น ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำ ปัจจัยทางการตลาด และการมีส่วนร่วมของสมาชิก (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542) ส่วนระเบียบข้อบังคับมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (ธีระวัฒน์ เจริญราษฎร์, 2544) ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ลักษณะของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยวิธีตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของตัวแปรแฝง 7 ตัวแปร ได้แก่ ทรัพยากรในท้องถิ่น ปัจจัยทางการตลาด ภาวะผู้นำ/ลักษณะของสมาชิก ระเบียบข้อบังคับ ปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การมีส่วนร่วมของสมาชิก และ

ประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรต่างๆ ข้างต้น โดยเฉพาะปัจจัยด้านทรัพยากรในท้องถิ่น ปัจจัยทางการตลาด ภาวะผู้นำ/ลักษณะของสมาชิก ระเบียบข้อบังคับ ปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542) ที่พบว่าปัจจัยกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน มีมากมายหลายประการทั้งระบบงาน ระบบเงิน และระบบบุคลากร ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร เช่นเดียวกับ ธีระวัฒน์ เจริญราษฎร์ (2544) พบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของชุมชนก็คือ การพร้อมใจเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในชุมชน การมีผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละความสามารถระดมทุนจากภายในชุมชน การหาแรงงานจากภายในชุมชน ระบบการบริหารและจัดการที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและตรวจสอบทุกขั้นตอน ความสามารถในการจัดหาช่องทางในการจำหน่าย ผลผลิตของธุรกิจชุมชน ความได้เปรียบในเรื่องวัตถุดิบ และทักษะความชำนาญในการผลิต ระเบียบข้อบังคับที่เอื้ออำนวยให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน

และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับภายนอกชุมชน โดยผลสำเร็จของการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนพิจารณาได้จากกำไรสุทธิ ทุนสะสม อัตราการเข้าร่วมของชาวบ้านในชุมชนที่ขยายตัวอย่างสม่ำเสมอและความกินดีอยู่ดีของชาวบ้านในชุมชน และยังมีปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชน ประสบความสำเร็จ (สุชาติดา วชิรินทร์พร, 2547) เกิดจากความร่วมมือของสมาชิกชุมชน การมีผู้นำที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่ปรับแก้ให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 105.1 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ .185 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน(GFI) มีค่าเท่ากับ .975 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .949 ดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ .998 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ .017 ดัชนีวัดรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่พอเหมาะ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .129 ที่องศาอิสระเท่ากับ 93 ซึ่งเป็นโมเดลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นโมเดลที่มีค่าอิทธิพล (Parameters) มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างแท้จริง มีความเป็นไปได้ทางทฤษฎี และมีความเที่ยงตรงพอที่จะสามารถนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่นได้

เมื่อพิจารณาเส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝง ประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชนได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยทางการตลาด ปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และภาวะผู้นำ/ลักษณะของสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเส้นทางอิทธิพลทางอ้อมพบว่า ตัวแปรทรัพยากรในท้องถิ่น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ผ่านตัวแปรแฝงปัจจัยทางการตลาด และตัวแปรแฝงภาวะผู้นำลักษณะของสมาชิก และปัจจัยทางการตลาด มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ผ่านตัวแปรแฝงปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ใจมานัส พลอยดี (2540, 151 - 156) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย กรณีศึกษา อำเภอคำชะอี จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ (Leadership Factor) ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวสมาชิก (Membership Factor) ปัจจัยด้านการเงิน (Financial Factor) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (External Interactive Factor) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management Factor) ปัจจัยด้านการผลิต (Production Factor) ปัจจัยด้านการตลาด (Marketing Factor) ปัจจัยด้านแรงงาน (Labor Factor) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

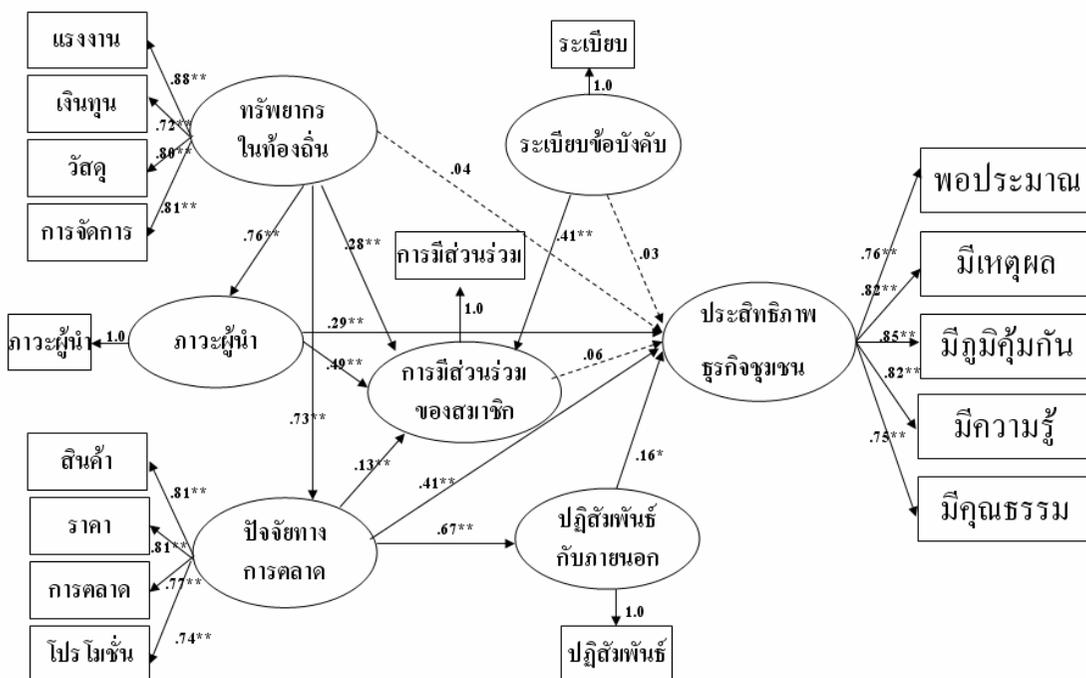

(Information Factor) และปัจจัยที่เกี่ยวกับกฎข้อบังคับ (Rules Factor)

ในส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ เช่น ใจมานัส พลอยดี (2540, 151 - 156) ที่พบว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation Factor) ใจมานัส พลอยดี (2540, 151 - 156) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความ

ล้มเหลวของธุรกิจชุมชน ซึ่งในประเด็นนี้เป็นประเด็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมของธุรกิจชุมชนในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมแบบหลวมๆ เพื่อประโยชน์ในการกู้เงิน การแสวงหาแหล่งทุนจากรัฐ ส่วนการดำเนินการเป็นแบบแยกกันดำเนินการ

ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปในรูปของโมเดลได้ ดังแผนภาพที่ 2

Chi-Square = 105.1 df = 93 CMIN/df = 1.130 p-value = .185 RMSEA = .029
 GFI = .975 AGFI = .949 CFI = .998 RMR = .017

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

3. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นโมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 105.1 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ .185 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน(GFI) มีค่าเท่ากับ .975 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .949 ดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ .998 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ .017 ดัชนีวัดรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่พอเหมาะ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .129 ท้องศาอิสระเท่ากับ 93 ซึ่งเป็นโมเดลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายสมการโครงสร้างตัวแปร (R-Square-R2) ในโมเดลได้ดังนี้ ความเชื่อถือระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิก (PARTI) ร้อยละ 71.10 ระเบียบข้อบังคับ (RULE) ร้อยละ 55.00 ภาวะผู้นำลักษณะ (LEAD) ร้อยละ 54.20 ปัจจัยทางการตลาด (FACTOM) ร้อยละ 53.80 และปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก (INTERO) ร้อยละ 45.40 และสามารถอธิบายสมการโครงสร้างรวมทั้งหมดได้ ร้อยละ 48.30 ซึ่งถือว่าเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงเส้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้ดังที่ (Sarlis,1984,p.282) กล่าวว่า ในทางสังคมศาสตร์เครื่องมือวัดมักไม่ค่อยเที่ยงตรง และไม่น่าเชื่อถือ ทำให้ตัวแปรที่ศึกษาอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายในได้เล็กน้อย ถ้า

โมเดลความสัมพันธ์เชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่าเป็นโมเดลที่ดีและยอมรับได้ ด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงถือได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือและยอมรับได้ อีกทั้งยังเป็นโมเดลที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีความเหมาะสม เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป

จากการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแก้ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เส้นทางความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรแฝงปัจจัยทางการตลาด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .41 ภาวะผู้นำลักษณะของสมาชิก มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .29 และปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .16

นอกจากนี้ประสิทธิภาพของธุรกิจชุมชน ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรแฝงทรัพยากรในท้องถิ่น ผ่านตัวแปรภาวะผู้นำมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .76 และผ่านตัวแปรปัจจัยทางการตลาด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .73 และปัจจัยทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .67

ส่วนตัวแปรการมีส่วนร่วมของสมาชิก และระเบียบข้อบังคับ ไม่มีความสัมพันธ์กับการ

จัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจ
ชุมชน ของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง มีความ
สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2
= 105.1; df = 93; p = .185; GFI = .975;
AGFI = .949; RMR = 0.017; RMSEA=.129)
ตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์อธิบายความ
แปรปรวนในการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคม
เศรษฐกิจพอเพียงได้ ร้อยละ 48.30

เอกสารอ้างอิง

ใจมนัส พลอยดี. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อ
ความสำเร็จและความล้มเหลวของ
ธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบระหว่าง
ภาพรวมและภาพย่อย (อำเภอเขื่อน
แก้ว จังหวัดยโสธร และอำเภอลานสกา
จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระวัฒน์ เจริญราษฎร์. (2544). ธุรกิจชุมชน
วิถีทางสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน :
กรณีศึกษาอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). ธุรกิจชุมชน:
เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บัณฑิร อ่อนดำ. (2542). ดร.ภูษณ ปรีร์มาโนช
: นักคิดร่วมสมัยอีกทางเลือกของ
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: บุญณัฐพรณ.

สุชาติดา วัชรินทร์พร. (2547). การวิเคราะห์
ความสำเร็จของโครงการวิสาหกิจชุมชน
กรณีศึกษา : หมู่บ้านก้ามะเขียร
อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัด
สุพรรณบุรี. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรุณรัตน์ ยะอนันต์. (2547). พัฒนาการของ
กลุ่มอาชีพในชนบท. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Saris, W.E. (1984). Decision problems in
the council of ministers : Some
results of research. Amsterdam :
Stichting voor sociometrisrh
onderzoek.